

จริงแบบธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒

ณ วัดป่าสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ศาสนาจะมั่งคงเพราะอะไร เพราะว่าเปลือกไม้คลุมต้นไม้ไว้ เปลือกไม้ แก่น กระทบ แต่ถ้าไม่มีเปลือกไม้ อาหารเลี้ยงต้นไม้ไม่ได้เลย แต่ถ้าไปติดเปลือกเราก็เข้าไม่ถึงแก่น มีทาน ศีล ภาวนา ต้องมี แต่ต้องมีมันอยู่ที่พวกเราชาวพุทธ มีแล้วมีสติตั้งแคไหน มีทาน ศีล ภาวนา ทานก็ส่วนของทาน ศีลก็ส่วนของศีล ภาวนาก็ส่วนของภาวนา ส่วนของภาวนา ฟังสิ มันคนละส่วนกัน แต่มันก็ต้องว่า เราต้องพัฒนาขึ้นมาจากทาน ศีล ภาวนา

ถ้าไม่มีทานเลย หัวใจมันมีจริงๆ จากมีทาน การให้แสนยากนัก เพราะเรามีความศรัทธา แล้วเราถึงให้ได้ “ความศรัทธา” ศรัทธาในตัวเรา ไม่ใช่ศรัทธาในศาสนา ใหม่ๆ ศรัทธาในผลประโยชน์ของเรา เราอยากได้ผลประโยชน์ของเรา เราถึงสละออกไปเพื่อประโยชน์ของเรา ไม่ได้เพื่อผู้อื่นเลย เขาได้แต่เศษเดนสิ่งที่เราสละออกไป แต่เราได้บุญกุศลกลับมา บุญกุศลกลับมา นะ นั่นทาน ศีล ล้อมใจของเราไว้ไม่ให้หลุดออกไปในอารมณ์ที่มันมั่ว อารมณ์ที่ว่ามันพอใจกิเลสคอยยุคออยแห่ออกไปสิ่งภายนอก เราเอาศีลปกป้องไว้ “ศีล”

“ภาวนา” นี้ประเสริฐที่สุด ภาวนาก็สามารถหักกรรมได้ หักกรรมพ้นออกจากกรรมได้ทั้งหมดเลย พระพุทธเจ้าสอนเรื่องกรรม ให้เชื่อเรื่องของกรรม กรรมคือการกระทำ สิ่งที่เรากระทำมาแล้วเราถึงได้มาเกิดเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนานี้ ประเสริฐสุด กิ่งพุทธกาลศาสนาเจริญรุ่งเรืองมาก จนมีครูบาอาจารย์ที่เป็นผู้ชี้แนะหลายองค์มากมายเลย แล้วเรามาเกิด กรรมดีพามาเกิด แต่เกิดมาแล้วทำไมมันทุกข์ล่ะ กรรมดีพามาเกิด เกิดแล้วเราต้องมานั่งอยู่บนหอคอยงาช้างสิ เราต้องเสวยสุขสิ เพราะเรามีบุญพามาเกิด กรรมดีพาให้มาเกิด

กรรมดีส่งเสริมให้เกิดเป็นมนุษย์ ๑

๒. เกิดมาในช่วงของผู้ที่แสวงหาสัจธรรมความจริงเข้าสู่หัวใจ ๑

เห็นไหม มันมาพอดีกัน ถึงว่าถ้าเกิดก่อนช่วงกึ่งพุทธกาล ศาสนายุบยอบไป จนปัจจุบันนี้ หลวงปู่มั่นเป็นผู้เบิกทางมาครั้งที่ ๒ หลวงปู่มั่นเป็นผู้หักด่านออกไปก่อน แล้วถึงว่าฝึกครูบา อาจารย์มา หลวงปู่แหวน หลวงปู่ขาว ครูบาอาจารย์มาเป็นชั้นๆ มา แล้วเรามาเกิดช่วงที่ศาสนา กำลังเจริญรุ่งเรืองอยู่ เราควรจะได้ความสุข ทำไมเราถึงว่ามีความสุข?

มีความสุขเพราะว่ากิเลสของเรามันผลัดไต่ กิเลสของเรา ใจเชื่อพระพุทธเจ้า ใจเชื่อธรรม “ใจเชื่อ” ใจเชื่ออยู่ แต่กิเลสในหัวใจนั้นก็ผลัดไต่ กิเลสในหัวใจนั้น เราจะหากิเลสจากที่ไหน กิเลส ในหัวใจนี้จะหาจากที่ไหน แสวงหากิเลสเพื่อจะชำระกิเลส ทุกคนอยากจะเจอกิเลส ทุกคน อยากจะฆ่ากิเลส แต่ไม่รู้ว่ากิเลสมันข้าย้อยู่บนหัวใจขนาดไหน ไม่เคยเห็นกิเลสเลย

เพราะว่าเราจะไปหากิเลสเพื่อจะทำลายกิเลส มันเป็นรูปธรรมเกินไป กิเลสนี้เป็น นามธรรม กิเลสอยู่ในหัวใจเรา กิเลสพาเราเกิดมา “กรรมดี” กรรมดีก็เป็นของสมมุติ สมมุติ ชั่วคราว มันผลัดไต่ “กรรมชั่ว” เพราะกรรมดีพาให้เกิดดี กรรมชั่วพาให้เกิดชั่ว แต่กรรมดีพาให้ เกิดขึ้นมา เกิดขึ้นมาเพราะว่าเป็นพลังงานทั้งหมด เป็นพลังงานชั่วคราว กรรมคือการกระทำ การ กระทำแล้วก็เกิดต้องให้ผลเป็นวิบาก เป็นวิบากพอเสวยผลแล้วก็หมดไป กรรมใหม่ก็ต่อเนื่องไปๆ กรรมต่อเนื่องไป แล้วเราจะไปหาที่ไหนกิเลส

กิเลสมันอาศัยอยู่ในหัวใจของเรา อาศัยอยู่แล้วเราจะทำลายมัน มันก็มีการแก่นกิเลส เล่ห์ ของกิเลส ถึงมาทำความดีอยู่กิเลสมันก็มาพร้อมกับความดีที่เราจะทำอยู่นี้ ถึงทำความดีเป็นทำ ความดีแบบที่กิเลสพาทำ กิเลสพาทำ ฟังสิ “กิเลสพาทำ” กับ “ธรรมะพาทำ” เราเชื่อพระพุทธเจ้า เราพยายามจะฝืนทำ เราฝืนเข้าไป ถึงว่าต้องฝืนจากนอกเข้าไปหาใน เราจะฝืนเข้าไปเพื่อจะไป ทำลายกิเลส ธรรมะอยู่ข้างนอก

เพราะธรรมะนี้เป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นผู้ตรัสรู้ธรรม เห็นไหม เป็นของเราหรือ? เป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว เราเป็นสาวกเป็นผู้เดินตามใช่ไหม มันถึงว่าธรรมะนี้เป็นของจริงแต่อยู่ข้างนอก เป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่กิเลสมันอยู่ข้างใน กิเลสกับใจนี้เป็นอันเดียวกันมันถึงทำให้เรามาเกิด เป็นมนุษย์อยู่นี้ กิเลสที่อยู่ใจถึงได้มาเกิด เพราะใจนี้มีกิเลส กิเลสพามาเกิด

เกิดมาเป็นมนุษย์ มันเป็นสิ่งที่อยู่ภายใน ธรรมะมาจากข้างนอกก่อน ฉะนั้น ธรรมะพาทำก็ ทำจากข้างนอกเข้าไป เพราะกิเลสอยู่ภายในมันถึงได้ทำให้เราล้มลุกคลุกคลาน เราจะเข้าไปหา

เพื่อจะชำระกิเลส เราเพื่อจะเข้าไปชำระ เพราะเราเห็นผลมาแล้วนี่ เราเชื่อ เรามีครูมีอาจารย์ เรามีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพยาน เป็นพยานในการที่ท่านเป็นองค์แรกที่บุกเบิกไปก่อน แล้วยังมีอริยสาวก พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ ทั้งชายและขว เป็นผู้บุกเบิกตามออกไป บุกเบิกตามออกไป นี่หักห่วงโซ่ของวิญญูะ หักห่วงโซ่ของจิตที่หมุ่นไปในวิญญูะนั้น

วิญญู่นี้พาเกิดพาทาย ถึงว่า “บุญพามาเกิด” เราพบอยู่เหมือนเราเข้าไปในห้างสรรพสินค้า ห้างสรรพสินค้านั้นมีสินค้ามากมายเลย เราเดินเข้าไปตัวเปล่า แล้วเราก็เดินออกมาตัวเปล่า เราเห็นสินค้ามากมายเลย แต่เราไม่ได้หยิบฉวยติดมือมาแม้แต่ชิ้นเดียวเพราะเราไม่มีเงิน เราไม่มีเงินเข้าไปซื้อในห้างสรรพสินค้านั้น เราก็ไม่ได้หยิบฉวยติดมือมาเลย

เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติธรรม แต่กิเลสพาท่า ถึงว่าหยิบฉวยไม่ได้ติดมือเลย หยิบฉวยธรรมะไม่ได้ติดมือเลยเพราะกิเลสพาท่า แต่ถ้าธรรมะพาท่า มัชฌิมาปฏิปทา ความเป็นกลาง ความเป็นกลางที่เป็นพอดีระหว่างให้ตามความเป็นจริง “ให้ตามความเป็นจริง” จริงของธรรมะ ไม่ใช่จริงของความจำ จริงของเราเป็นจริงความจำ มันเป็นความปลอม ปลอม เพราะว่ามันมีกิเลสอยู่ กิเลสพาคิด กิเลสพาท่า

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า จี๋ตุ๋ ตุ๋ว่าเรารู้ ตุ๋ว่าเราเป็น ตุ๋ว่าเราเข้าใจปลอมใหม่

๑. ตัวเองปลอมเปื้อนเต็มตัวเลย จี๋ตุ๋เอาธรรมะของพระพุทธเจ้ามาเป็นของเรา ตุ๋ซ้ำสอง

แล้วเวลาปฏิบัติขึ้นมา ผลมันถึงไม่ได้เป็นตามนั้นไง เข้าไปในห้างสรรพสินค้าเห็นเต็มไปหมดเลยสินค้า แต่ไม่สามารถหยิบฉวยติดมือมาเพราะจี๋ตุ๋ แค่เห็นภาพก็นึกว่าเป็นของเรา เห็นภาพว่าสินค้าเป็นรูปนั้นๆ สินค้านั้นเพชรนิลจินดาเห็นหมด จำภาพนั้นได้ แล้วออกมาก็นึกว่าเพชรนิลจินดาจะตามตัวเรามาด้วย...ไม่มา มันมาแต่ความจำ มาแต่ภาพที่ติดตามา แต่เพชรนิลจินดามันก็อยู่ในตู้โชว์นั่นละ มันไม่ได้ตามเรามาหรอก

เพราะว่าเราไม่ได้ซื้อหาหยิบฉวยติดมือมา เราแค่เอาตาไปเห็นภาพแล้วก็ออกมา เห็นใหม่ ตุ๋ใหม่ ตุ๋ธรรมเป็นอย่างนี้ ได้แต่ความสัญญา มา ได้แต่ภาพความจำ มา ได้แต่ความที่ว่ามันติดมาจากการเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ไง กิเลสพาท่า ถ้ามัชฌิมาปฏิปทาที่เป็นตามความจริงที่ธรรมะพาท่าละ

หัวใจเป็นภษณะที่จะใส่ธรรม หัวใจสกปรก ธรรมะสะอาดเข้ากันไม่ได้เลย หัวใจสกปรก ก็เล็ดเต็มหัวใจเลย แล้วธรรมะเลอเลิศ ธรรมเหนือโลก ธรรมพ้นจากโลก แล้วจะมันเข้ากับสิ่งสกปรกเป็นไปได้อย่างไร ก็ต้องเริ่มทำหัวใจก่อน ก่อนจะรับธรรมะเราต้องล้างภษณะของเราก่อน ทำใจให้สงบ ใจมันฟุ้งซ่านอยู่ มันคิดอยู่ ถึงจะจำธรรมะมาก็จำ เป็นภษณี่จำ แล้วคิดเอามันก็สวมเข้าไปเลย โดยการก็อปบี้เข้าไปเลย มันเป็นไปได้ แต่เราว่ามันเป็นไปได้

ผู้ใดค้นเคาธรรม ย่อมได้ธรรมะค้นเคามาเต็มหัวใจเลย

ค้นเคา เคา ก็ไปเห็นภาพมา ก็ศึกษามา จำมา ทำไมมันจะค้นเคาไม่ได้ จะคิดไม่ได้ พอคิดได้เกิดอารมณ์ เวลาเราภาวนาไปนี่เกิดอารมณ์ อารมณ์ได้อารมณ์ เพราะเรามีสัญญาอยู่แล้ว อารมณ์นั้นผ่านมาแล้วนี่ภาพออกซบๆ เป็นอย่างนั้นหมดเลย แล้วก็ว่าตัวเองได้ธรรม “ผู้ใดค้นเคาธรรม” ค้นเคา ธรรมะนี้เคาไม่ได้ ค้นไม่ได้ ค้นเคาธรรมก็เป็นธรรมค้นเคา แต่ถ้ามีขณิมาปฏิบัติตามความเป็นจริง มันเป็นจริง อริยสัจเกิดขึ้น ปัจจัตตังรู้จำพะตน จริงๆ ตามหัวใจ แต่จริงตามธรรม ไม่ใช่จริงตามค้นเคา จริงตามสัญญา

เราเป็นลูกนะ พ่อแม่ยกมรดกให้เราหมดเลย ยกให้เรา พ่อแม่นี้จะยกมรดกให้เรา แล้วเรายังไม่รับมรดกนั้น เราตายไป ไปเจอยมบาล

ยมบาล “เราได้ทำคุณงามความดีอะไรบ้าง?”

บอก “เรามีที่ดินอยู่พ่อแม่จะยกให้ ยกมรดกให้”

“แล้วโอนให้หรือยัง?”

“ยัง”

“จะยกให้หรือเปล่า?”

“จะยกให้ แต่ยังไม่ได้ออนให้”

แล้วไปตุ๊ว่าเป็นของเราได้ไหม? ไม่ได้ ๒ ชั้น

๑. ยังไม่ได้โอนให้ ยังไม่ใช่ของเรา เพียงแต่จะให้ “จะ”

๒. ตายไปแล้วมันคนละภพ ถ้าเป็นมรดกนี้มันเป็นภพของมนุษย์ ตายไปแล้วพ้นไป ตายไป ไปเกิดไปหายมบาลนั้น ยังไม่ได้ติดสิน เห็นใหม่ไม่ได้ เพราะว่าอะไร เพราะว่าอะไรแต่ยังไม่ได้ให้

ผู้ใดปฏิบัติธรรม จำมา แล้วว่าเป็นของเรา แต่ยังไม่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง... ได้ใหม่ เป็นธรรมะจริงใหม่...จริง นี่ในความจริงที่ว่าเราจะเข้าถึงธรรมจริง เป็นปัจจัยตั้งจริง ใสนี้มันจริงแต่ “จะ” เราจะรับมรดกจากแม่ แม่ยกมรดกให้เรา พ่อแม่ยกมรดกให้เราแล้ว ยกให้เลย แล้วเราก็รับโอนให้เป็นของเราเลย เราตายไปไปเจอขมบาล ขมบาลบอก

“เรามีความดีอะไรบ้าง?”

“เราได้มรดกมา เรามีที่ดิน เรามีคุณงามความดีตรงนี้”

ขมบาลบอก “แล้วเราทำอะไรต่อ?”

“ไม่ได้ทำ ยังไม่ได้ทำกิจการต่อไป”

มันเป็นของเก่า มันเป็นแต่อดีตชาติ ยังไม่ตายสมบัตินั้นมิ แล้วเราตายไปแล้วเราจะได้อะไรมา เพราะเรายังไม่ได้ทำคุณงามความดี เรายังไม่ได้เอาสมบัตินั้นให้มาเป็นประกอบกิจการออกไป ผลประโยชน์ยังไม่ได้เกิดขึ้นจากสมบัตินั้น นี่ก็เหมือนกัน เราปฏิบัติธรรม เราจำภพนั้นมา จำได้เลย ท่องจำได้แม่นยำมากเลย ขึ้นมานึกเมื่อไรก็ได้ เป็นของเรา เราคิดได้หมดเลย วิตกวิจารณ์ได้หมดเลย

วิปัสสนาอยู่ใง การพิจารณากาย การพิจารณาเวทนา การพิจารณาจิต การพิจารณาธรรม การพิจารณาที่ใคร่ครวญกันจนปล่อยวางตามความจริง ฟังสิ ไม่ได้จำมาแล้ว มีการต่อสู้ เพราะแม่ยกมรดกให้แล้ว โอนให้เราแล้ว เราก็พิจารณากาย เวทนา จิต ธรรมตามเป็นจริงแล้ว แยกออกตามความเป็นจริง นี่เราทำได้หมดเลย แต่มันไม่ได้ปล่อยเป็นปัจจัยตั้งจริง ธรรมะนี้ยังไม่เป็นจริงของเรา เพราะว่ามันจริงในขั้นปฏิบัติ แต่มันยังไม่จริงเพราะมันยังมีส่วนปลอม มีส่วนของเราอยู่ในนั้น เห็นใหม่ มันแยกออกปล่อยหมดเลย แล้วตายไป เราก็ยังทำอยู่แต่มันยังไม่ได้

พ่อแม่ให้มรดกเรา เรารับมรดกนั้น เราสร้างกิจการใหญ่โตออกไป หรือเราทำคุณงามความดี ที่ดินนั้นมรดกนั้นเกิดพืชผลมาก เราได้สละออกไป เราได้ทำคุณประโยชน์ตัวเราด้วย ทั้งโลก

ทั้งทุกอย่างหมดเลย เราตายไป ยมบาลถามว่า “ได้อะไรมา เรามีคุณงามความดีอะไร?” เราทำมาหมดเลย เรามีความดีมหาศาล ไม่ต้องเจอยมบาลด้วย หลุดออกไปเลย ยมบาลยังไม่สามารถจะทำอะไรได้ เพราะคุณงามความดีนี้มันเสริมขึ้นไป

เราพิจารณาธรรม ธรรมะของพระพุทธเจ้า แต่เราเอามาพิจารณา พิจารณาธรรมตามความเป็นจริง พิจารณากาย เวทนา จิต ธรรมตามความเป็นจริง ในมรรคอริยสัจจขันธ์รวมเข้ารวมเป็นหนึ่งเดียว พิจารณาออกไปรวมเข้าไปจนแยกแยะกายออกเป็นกาย จิตออกเป็นจิต ทุกข์ออกเป็นทุกข์ตามความเป็นจริงทั้งหมดเลย แยกออกตามความเป็นจริง แยกออกไปแล้ว ยังเห็นอีกว่าหลุดออกไป สังโยชน์ในสัkkายทิฏฐิหลุดออกไป สังโยชน์การเกาะเกี่ยวไว้

จากที่ครั้งก่อนที่พ่อแม่ยกให้แล้วพิจารณา มันแยกออก แต่สังโยชน์ยังไม่ได้แยกออกไป สังโยชน์ยังมีอยู่ แต่มันปล่อยเพราะว่าพลังงานมันพอ พอของการประพฤติปฏิบัติอันนั้น เป็นการโอนให้ จำได้ขึ้นใจ จนขนาดว่าทำเองก็ได้ แต่ทำเองแล้วยังไม่สมกับประโยชน์ที่เกิดขึ้น แต่ที่พิจารณาอย่างนี้ ยกให้ ทำแล้ว ทำขึ้นมาตามความเป็นจริง แยกตามความเป็นจริง แยกออก ธรรมได้ผลเกิดขึ้นมา สังโยชน์นี้หลุดออกไปตามความเป็นจริงเลย นี่ก็เห็นธรรมตามความเป็นจริง

ถ้าทำตามความเป็นจริงอย่างนี้แล้วมันถึงจริงขึ้นมาจากท่ามกลางหัวใจ แม้แต่ตายไปยังไม่ต้องไปหายมบาลนั้น หลุดไปตามความเป็นจริง ขึ้นสวรรค์ได้คขาด เพราะมันเป็นสมบัติที่หนุนใจขึ้นไปโดยตามความเป็นจริง นี่ก็ธรรมใจ ธรรมที่ออกมาจากข้างนอก ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จากภายนอกที่เราพยายามเหนี่ยวรั้ง พยายามจะเข้าหา พยายามจะฝึกลง พยายามจะดื่ม ล้างภาชนะของใจให้มันสะอาดเข้าจนสามารถรับธรรมนั้นได้ ทำใจให้สะอาดสามารถจะเป็นที่บรรจุธรรมได้ ขึ้นมา ๑ ขั้นตอน

บุคคล ๘ จำพวกนั้น เริ่มมีสิ่งที่เกิดขึ้นจากใจ จากธรรมที่เกิดขึ้นจากใจ ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นธรรม สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับทั้งหมด ดับตามความเป็นจริงจากการวิปัสสนาญาณ ไม่ใช่ดับตามที่ว่า “จะ” หรือทุกข์ อย่าง หรือพิจารณาไปแตกออก แต่สังโยชน์ไม่ได้หลุดออกไป สัkkายทิฏฐิยังไม่เข้าใจรอบ จริงๆ อย่างนี้ต่างหาก จริงเพราะว่ามันจริงทั้งธรรมะด้วย ไม่ใช่จริงเพราะเรา ไม่ได้เพราะว่าเราเข้าไปมันหมาย เราเข้าไปดันไปเดา มันเอาเราเข้าไปพัวพันในสิ่งที่ขณะเราประพฤติปฏิบัติไม่ได้ เพราะเรามีกิเลสอยู่

แต่ความจริงก็เป็นความจริงอันนั้นก็ความจริงอันนั้น ความจริงอันนั้น ความจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ตรัสรู้ไว้ตามความเป็นจริง จริงคือจริงตามธรรม จริงคือจำในเหตุและผลที่รวมลงแล้วหลุดออกไปนะ เหตุและผลรวมเข้ากันมา แล้ววิปัสสนาหลุดออกไป ผลที่เกิดขึ้นจากสิ่งนั้น “ผลที่เกิดขึ้น” เกิดขึ้นจากการวิปัสสนา เกิดขึ้นจากการต่อสู้ เกิดขึ้นจากการกำลังทำลายฐานอันนั้น ทำลายฐานของกิเลส ทำลายฐานเพื่อให้สิ่งนี้ทำลายหลุดออกไปทั้งหมด จนจิตนี้ไม่มีฐานที่อยู่ มันก็ต้องไปเกาะธรรมลี

แต่เราไม่กล้าทำลายฐานตัวนี้ คิดว่าฐานตัวของเรานี้จะไปบรรจुธรรม แต่ถ้าเราทำลายฐานของเรา พอฐานมันหมดไป มันไม่มีที่อยู่อาศัย มันก็ต้องไปเกาะสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพราะมันเป็นไปตามความเป็นจริงอยู่แล้ว มันต้องเกาะธรรมลี นี่ไง ภาชนะที่สะอาดที่จะใส่ธรรมได้ นี่จริงมันจริงตามนั้นต่างหากละ ที่ว่าจริงๆ อยู่แน่นอน

มันไม่จริง เพราะใจมันปลอม ใจนี้โดนหลอกมาตลอด ความหลอกๆ กิเลสมันเครื่องหลอกๆ มันเข้ากันได้ มันจริงตามสมมุติ อยากสะดวก อยากสบาย “อยาก” อย่างเดียว แล้วเวลาทำขึ้นไปถึงว่ากิเลสพาทำ มันคาดไปข้างหน้า มันหายไปข้างหน้า หมายถึงไปหมดเลย สิ่งใดสิ่งนั้นเรารู้แล้วๆ แล้วพอมันได้อารมณ์ตามนั้น ตามที่เราจินตนาการนั้น แล้วจิตนี้เข้าไปได้ความสงบนั้น มันจะส่งออกทันทีเลย ส่งไปตามที่คาดที่หมายอันนั้น อันที่จะออกไป เราถึงว่า เราเชื่อเราไม่ได้ เราเชื่อตัวเราเองไม่ได้เลย

อ้าว แล้วที่ว่าฟังธรรมมาๆ นั้น ธรรมะพระพุทธรเจ้าเป็นของจริง แล้วทำไมเราเชื่อ เราเอาเข้ามาปฏิบัติ ทำไมมันไม่สมจริงอย่างที่เราคิดละ? ก็การชำระกิเลสมันชำระที่ตัวเรา การชำระกิเลสคือการชำระที่ใจของเรา อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขารปจฺจยา วิญญาณํ ความคิดที่เกิดขึ้นทั้งหมดมันคืออวิชชา คือมันไม่รู้จริง ความคิดของเรา รู้ๆ อยู่ที่นี่ ที่เราพูดเรานี้ก็อยู่ที่นี่รู้หมด นี่มันคืออวิชชา มันรู้หลอกใจ ถึงเป็นธรรมะของพระพุทธรเจ้า มันก็หลอกเราอีกชั้นหนึ่ง มันรู้หลอก

ถ้ารู้จริง วิชชานี้รู้จริง รู้จริงตั้งแต่ความคิดที่คิดนี้ไง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังเยาะเย้ยมาร “มารเอ๋ย เราเห็นเธอแล้ว เธอเกิดจากความดำริของเรา” ฟังสิ ความดำริก่อนที่จะเป็นความคิดทุกๆ อย่าง มารเกิดพร้อมกับกิเลสเลย แล้วเริ่มต้นมันก็ต้องเป็นความหลอกเราเด็ดขาดเลย แต่การจะชำระเข้าไปมันจะต้องสาวเข้าไป ต้องสาวเข้าไปๆ จากความยาวเหยียดยาวของมัน ความยาวของหัวใจที่คิดออกมา จนเราวิ่งเดินผ่าน

กระโดดทุกข์ยากอยู่นี้ มันยาวมาก เราก็จับต้องตั้งแต่สิ่งที่หายๆ นี้เข้าไป เช่น ทำจิตให้เราสงบก่อน จิตของเราทำให้สงบก่อน

ถ้าจิตของเราไม่สงบ มันเป็นโลกียะ ฟังสิ คำว่า “โลกียะ” กับ คำว่า “โลกุตตระ” มันต่างกันที่ว่า “โลกียะ” หมายถึงความคิดแบบมีแรงดึงดูดของกิเลส แรงดึงดูดดึงดูดของกิเลสความคิดเรา คิดด้วยเรานี้ เหมือนกับว่า สิ่งใดๆ ในโลกนี้อยู่ในแรงดึงดูดของโลกทั้งหมด ความคิดนี้เขาเรียก “โลกียะ”

“โลกุตตระ” เป็นความคิดที่จะพ้นหลุดออกจากโลก “โลกุตตระ” โลกพ้นจากโลกุตตรธรรม ถ้าความคิดอย่างนั้นต้องทำจิตเราให้สงบ จิตของเรา ถ้าจิตของเราไม่สงบมันเป็นโลกียะ ความคิดนี้พร้อมกับแรงดึงดูดของเราทั้งหมด แรงดึงดูดคือความคิด อวิชชาอุปายา สงขารา ที่ว่าคิดไม่รู้จริง เราถึงต้องพยายามทำใจของเราให้สงบ สงบแรงดึงดูด ความคิดยังไม่มี

สมาธิคือการทำให้จิตสงบ จิตนี้สงบ สงบจากแม่เหล็ก สงบจากกิเลส สงบจากแรงดึงดูด สงบจากความเคยใจ นี่คือตัวกิเลส แต่ก็เป็นนามธรรม เราจะไปเห็นหน้ามันตรงไหน เราไม่เห็นหน้ามัน แต่เราจะเห็นความสงบกับความฟุ้งซ่าน ถ้าจิตนี้สงบคือกิเลสนี้มันยุบขอบตัวลง เราก็รู้ เราอยู่ที่อาการจิตสงบและจิตไม่สงบ แต่เรายังไม่เห็นหน้ากิเลสหรอก เพราะความคิดนี้ยังไม่เกิด โลกียะกับโลกุตตระมันแบ่งกันตรงนี้ ถ้าเกิดจิตมันสงบ พอสงบแล้ว แค่จิตสงบนี้ผู้ปฏิบัติมันก็ยังมีผลไปได้ว่า อันนี้เป็นที่สุดของการปฏิบัติแล้วนะ นี่มันจะเริ่มปลอมตั้งแต่ตรงนี้

เดิมที่ใจมันก็ปลอมด้วยอวิชชาอยู่แล้ว แล้วพอปฏิบัติเข้าไปมันก็จะเริ่มปลอม การปฏิบัติธรรมมันเป็นสิ่งที่เราต้องต่อสู้กับกิเลสแล้วขั้นหนึ่ง ต่อสู้กับกิเลสนะ ต่อสู้สิเพราะกิเลสมันเหมือนกับสิ่งที่ฟุ้งซ่าน สิ่งที่แพร่ออกไปทั้งหมดเลย เราพยายามจะรวมนั้นเข้ามาให้สิ่งที่เป็นจุดเดียว จุดใจ เป็นเอกัคคตารมณ์ เป็นหนึ่งเดียว นี่เราต้องต่อสู้กับมันโดยธรรมชาติอยู่แล้ว

ยังต้องโดนมันหลอก หลอกคือว่ามันจะพยายามทำสิ่งที่ว่าเครื่องมือที่จะเข้าไปรวบให้กิเลสนี้เป็นหนึ่ง เป็นเอกัคคตารมณ์ มันจะทะลุให้เครื่องมือนี้พังไปไง

มันถึงว่า ขณะที่เราปฏิบัติ ๑. มันก็เป็นความทุกข์ยากที่ให้เราทำใจให้สงบ นี่มันต่อสู้กิเลสแล้วขั้นหนึ่ง แกรมทำไปแล้วกิเลสมันยังชักๆ มันยังทำลาย มันยังพยายามทำให้เราเข้าใจผิด คือว่ามันทำให้เป้าหมายจากการปฏิบัติมันต่างออกไปจากเราจะเข้าไปหาตามความจริง ฟังสิ ถ้าเราเข้า

ไปหาตามความจริงคือธรรมะจริงต้องสงบอย่างนั้น ต้องปล่อยวางเข้ามาเป็นขั้นตอน จนยกขึ้น
วิปัสสนา นั่นคือความจริง

แต่กิเลสบอก นี่คือนิพพาน นี่คือสิ้นสุดของการปฏิบัติแล้ว เพราะว่าจิตมันจะรุ่มเย็นมาก นี่
แค่จิตสงบ แค่พ้นจากแรงดึงคุณนะ ความสงบของจิตนี้เป็นเครื่องอยู่อาศัยที่สงบมาก ที่เย็นสุขใจ
พอสมควร นี่มันถึงทำให้ติดได้ไง กิเลสมันถึงพาให้ติด

พอสงบแล้วยกขึ้นเป็นโลกุตตระ นี่ความคิดจะเกิด ขณะจิตสงบแล้วถอนออกมา ช่วงถอน
ออกมาเป็นโลกุตตระ “โลกุตตระ” หมายถึงว่ามันจะรู้เห็นโทษเห็นคุณว่า ธรรมดาสิ่งที่แปรปรวน
อยู่นี้ทำไมเราหลง ทำไมเราเข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นความจริง ทำไมเราปฏิบัติธรรมแล้วว่า สิ่งนี้ถึงว่าเป็น
เรา เป็นเรา รู้ เป็นเราเห็น เป็นเราเข้าใจ แล้วก็สมอ้างว่ารู้ธรรม

เวลาปฏิบัติไป เราโง่งนี่ ความโง่งของเรา กิเลสพาโง่ง กิเลสพาโง่งนะ แต่กิเลสมันฉลาด มันพา
ให้เราโง่งต่างหาก เพื่อจะทำให้เราก้าวเดินไปไม่ได้ เพราะมันจะทำให้เราล้มเหลวจากการปฏิบัติ นี่
มันเป็นแรงต่อต้านอีกทางหนึ่ง นี่มันถึงว่ามันไม่จริงตรงนั้นไง การปฏิบัติถึงไม่จริงตาม ถึงจะ
ปล่อยวางจะว่างขนาดไหนมันก็ไม่จริง มันไม่จริงเพราะมันปลอม ความคิดก็ปลอม ตั้งเดิมของใจ
ก็ปลอม สิ่งที่เขาไปเจอสิ่งนั้นก็ปลอม

มันถึงว่า ต้องทำ ต้องคราด ต้องไถ ไถขึ้นไปให้ธรรมนั้นประสิทธิ์ประสาท ให้ธรรมนั้น
ปัจจุตังเบ่งบานขึ้นมาจากท่ามกลางหัวใจอันนั้นต่างหาก หน้าที่ของเราคือการคราด การไถ การ
วิปัสสนาในกาย ตั้งกายขึ้นมา ถ้าจิตนี้สงบ ที่ว่าจะพ้นจากโลกุตตระ เห็นใหม่ ตั้งกาย ตั้งเวทนา จิต
ธรรม

ถ้าจิตนี้สงบ พ้นจากแรงดึงคุณ พ้นจากกิเลสชั่วคราว ที่มันเป็นความสุขอยู่แล้วด้วย ยกขึ้น
เป็นโลกุตตระ คือกิจที่จะพ้นจากโลก โลกุตตระ ความคิดที่เป็นทางโลกุตตระ ความคิดที่การ
พิจารณาภายในแหละ

แต่กิเลสมันหลอกว่าภายในนี้เป็นของต่ำๆ เวทนานี้ใครๆ ก็รู้ จิตหรือคุมอยู่ตลอดเวลา ยิ่ง
ธรรมะนี้ท่องขึ้นใจเลย เห็นใหม่ ธรรมะนี้ท่องขึ้นใจ ไม่มีใครบอกมันก็ไหลออกมา ธรรมมันผุดๆ
มันไหลออกมาจากใจ ใจมันสงสัยขึ้นมา พอจิตสงบขึ้นมาละ มีสิ่งที่เกิดขึ้น...

(เทพขัดข้อง)

“ธรรมมุค” ธรรมมุคนี้ก็เป็นธรรมมุคเพราะจิตมันสงบ คุณติ เวลาน้ำมันไหล น้ำไหลมาเจอ
 สิ่งที่ไม่ปักอยู่มันจะมีปฏิกริยาทันทีเลย น้ำไหลมา มีไม้ปัก มีสวะอยู่อันเดียวเท่านั้นเอง น้ำจะ
 เป็นเกลียวคลื่น เป็นคลื่นทันทีเลย จิตนี้สงบก็เหมือนกัน มีสิ่งใดไหลออกมา นี่ธรรมมันมุค สิ่งนี้
 มันเป็นเรื่องที่นอกอริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค นี่คืออริยสัจ ๔ ในการวิปัสสนาในกาย เวทนา
 จิต ธรรม

แต่แค่จิตสงบแล้วธรรมมันมุคนี้ แก่น้ำไหลมา แก่น้ำไหลตามไปแล้วมีสวะอันหนึ่งมันติด
 อยู่ แล้วน้ำก็เป็นคลื่นเท่านั้นเอง เท่านั้นจริงๆ นะ แต่จิตคุณติ น้ำไหลไปมันนิ่งไหม มันนิ่งแล้วมัน
 เรียบไป แล้วสิ่งนั้นสวะขวางอยู่ มันก็เป็นเกลียวคลื่นขึ้นมา ใจที่มันสงบ พอสิ่งที่มันสะกดใจ
 ขึ้นมา มันมุคออกมาจากหัวใจ นี่ธรรมมันเกิด ว่าธรรมมันมุค

เขาว่า การปฏิบัติที่ว่า ทำจิตลงถึงส่วนแล้วอริยบุคคลจะมุคขึ้นมา

กิเลสมันอยู่ที่นั่น อวิชชามันอยู่ที่นั่น อยู่ที่ใจนั่นละ แค่จิตมันสงบมันจะเอาอะไรมามุค
 อวิชชาหรือจะให้ธรรมะมันมุค ให้อริยบุคคลมุคขึ้นมาจากอำนาจของกิเลส นั่น กิเลสนี้หรือที่มัน
 จะอ่อนๆ ที่ทำให้เราพ้นจากมือมันไป

อาจารย์มหาบัวท่านพูดอยู่ที่วัดว่า ตามคำราบอกอยู่ว่าธรรมมันมุค จริงอยู่ ในพระไตรปิฎก
 ว่าธรรมมุค ครุบาอาจารย์ว่าธรรมมุค แต่ผู้ปฏิบัติที่ว่า “กิเลสมันมุค” กิเลสคือความไปเห็นเข้าใจใหม่
 น้ำมันไหลไปมันต้องไหลไปเป็นธรรมชาติของมัน แล้วถ้ามันนิ่งเพราะเราควบคุมอยู่ แต่สิ่งที่มัน
 เป็นคลื่น เพราะสิ่งที่สวะมันขึ้นมา สิ่งนั้นมันเป็นธรรมชาติที่มันต้องเป็นไป เราจะไปเอาผลแค่นั้น
 เหมอ ผลของเราคือน้ำที่ไหลไปเข้าใจใหม่ ไหลไปแล้วเราเอาน้ำนั้นไปทำเป็นประโยชน์เข้าใจใหม่ เรา
 จะเอาไปผสมอะไรละ เราจะเอาไปทำเป็นอาหาร เราจะเอาไปทำอะไร น้ำนั้นก็ประโยชน์

จิตนี้ที่มันสงบแล้ว จิตสงบเป็นสัมมาสมาธิ เป็นมรรคหนึ่งองค์เดียวเท่านั้นเอง ในมรรค ๘
 มรรค ๘ ความคำริชอบ คำริในการจะข้ามพ้นกิเลส การงานชอบ งานในการชำระกิเลสในสติปัฏ
 ฐาน ๔ การงานชอบ ความเพียรชอบ ความเพียรที่เรามุ่งในการวิปัสสนาญาณ นี่แค่สัมมาสมาธิ

เพียงแต่มันมุค อันนั้นมันเป็นกิริยาของธรรม มันเป็นธรรมที่มันเป็นไปเอง ธรรมที่มีโดย
 ธรรมชาติคือธรรมอันนั้นเกิดขึ้นมา เราถึงไม่ต้องไปตั้งใจ อย่าให้กิเลสมันหลอก อันนี้คือกิเลสมัน
 หลอกนะ กิเลสมันว่า อันนี้เป็นความจริง อันนี้เป็นสิ่งที่เรารู้ใจ (เทพสิ้นสุดเพียงแค่นี้)